

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies)

ปี พ.ศ. 2535 กองระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วย / ตาย ด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จาก 48 จังหวัด จำนวน 113 คน คิดเป็นอัตราป่วย (อัตราตาย) 0.20 ต่อประชากรแสนคน เป็นผู้ป่วยจากภาคกลาง 16 จังหวัด จำนวน 34 คน ภาคเหนือ 13 จังหวัด 23 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 จังหวัด 45 คน และภาคใต้ 5 จังหวัด 11 คน คิดเป็นอัตราป่วย (อัตราตาย) เป็นรายภาคต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 0.18 , 0.20 , 0.22 และ 0.15 ตามลำดับ จังหวัดที่มีผู้ป่วย (ตาย) ด้วยโรคพิษสุนัขบ้าค่อนข้างสูงได้แก่ บุรีรัมย์ 7 คน สกลนคร 6 คน นครราชสีมา 5 คน จันทบุรี 5 คน อุรธานี 4 คน และ นครศรีธรรมราช 4 คน ในจำนวนผู้ป่วย (ตาย) 113 คนนี้ รับเชื้อในเขตเทศบาล 8 คน เขตสุขาภิบาล 5 คน ในท้องถิ่นชนบท 91 คน และไม่ทราบ 4 คน

ผู้ป่วยแยกเป็นเพศชาย 68 คน เพศหญิง 45 คน คิดเป็นอัตราส่วนชาย : หญิง เท่ากับ 1.5 : 1 ส่วนใหญ่คือร้อยละ 39.8 (45/113) เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี แต่ถ้าเทียบจากจำนวนประชากรแสนคนแล้ว กลุ่มที่มีอัตราป่วย (ตาย) สูงมีเพียง 3 กลุ่ม คือ อายุเกิน 65 ปี (0.51) อายุ 5 – 9 ปี (0.40) และอายุ 55 – 64 ปี (0.35) เมื่อดูตามฤดูกาล พบผู้ป่วย (ตาย) สูงในช่วงต้นปีและปลายปี ส่วนกลางปีพบผู้ป่วย (ตาย) น้อยกว่า

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วย (ตาย) กับปี พ.ศ. 2534 พบว่าปีนี้ลดลง 58 คน (ร้อยละ 34) และอัตราต่อแสนประชากรก็ลดลงจาก 0.30 เหลือเพียง 0.20 โดยภาพรวมแล้วจำนวนผู้ป่วย (ตาย) ลดลงทุกภาค จำนวนจังหวัดที่มีผู้ป่วย (ตาย) ก็ลดลงจาก 56 จังหวัด เหลือเพียง 48 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดก็มีผู้ป่วย (ตาย) เพียงจังหวัดละ 1 – 3 ราย ยกเว้น 6 จังหวัดดังกล่าวแล้วข้างต้น

ในจำนวนผู้ป่วย (ตาย) 113 ราย กองระบาดวิทยาได้รับรายละเอียดจากการสอบสวนโรค 73 ราย (ร้อยละ 65) เป็นเพศชาย 43 ราย เพศหญิง 30 ราย เป็นรายงานจากภาคกลาง 29 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 28 ราย ภาคเหนือ 12 ราย และภาคใต้ 4 ราย ส่วนใหญ่ (69 ราย) ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มีเพียง 4 ราย ที่ได้รับ คือ รายที่ 1 ถูกกัดที่แขนขวาเป็นแผลลึก 1 แผล ได้รับวัคซีน SMBV 14 เข็ม (เริ่มฉีด หลังจากถูกกัด 2 วัน) รายที่ 2 ถูกกัดที่น่องขวาเป็นแผลลึก 2 แผล ได้รับวัคซีน SMBV 14 เข็ม (เริ่มฉีด หลังจากถูกกัด 3 วัน) รายที่ 3 ถูกกัดที่หัว 1 แผล ได้ตาย 1 แผล ฉีดวัคซีน PCEC ในวันรุ่งขึ้น ฉีดได้ 4 ครั้ง (0 , 3 , 7 และ 14) เริ่มแสดงอาการวันที่ 18 หลังฉีดวัคซีน รายที่ 4 ถูกกัดที่ริมฝีปากล่างได้รับวัคซีน TCRS VERORAB ในวันที่ถูกกัด ฉีดได้ 3 ครั้ง (0 , 3 และ 7) เริ่มแสดงอาการในวันที่ 13 หลังฉีดวัคซีนเข็มแรก ทั้ง 4 ราย ไม่ได้รับซีรัม

ผู้ป่วย (ตาย) ส่วนใหญ่ คือ 67 ราย ถูกสุนัขกัด มี 1 ราย ถูกมีดบาดขณะฆ่าแหล่งสุนัข (เพื่อจะเอาเนื้อไปบริโภค) ถูกแมวกัด 1 ราย และอีก 4 ราย ไม่สามารถสอบประวัติได้ ผู้ที่ถูกสุนัขกัดกว่าครึ่ง (40 / 67) เป็นสุนัขมีเจ้าของ อีก 22 ราย ถูกสุนัขไม่มีเจ้าของกัด ที่เหลือไม่ระบุว่า มีหรือไม่มีเจ้าของ ในจำนวนนี้เป็นสุนัขที่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้วนานเกินกว่า 2 ปี 1 ราย และเกิน 1 ปีครึ่ง 1 ราย สถานที่รับเชื้ออยู่ในท้องถิ่นชนบท 63 ราย ในเขตเทศบาล 3 ราย ในเขตสุขาภิบาล 3 ราย อีก 4 ราย สอบประวัติไม่ได้

ผู้ป่วย (ตาย) ร้อยละ 67.1 (49 / 73) มีระยะฟักตัวไม่เกิน 3 เดือน ร้อยละ 17.8 (13 / 73) มีระยะฟักตัว 3 – 6 เดือน ร้อยละ 9.6 (7 / 73) มีระยะฟักตัว 6 เดือน – 1 ปี และร้อยละ 9.6 (7 / 73) มีระยะฟักตัว 1 – 2 ปี และร้อยละ 5.4 (4 / 73) ไม่ทราบระยะเวลาฟักตัวที่แน่นอน

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ พ.ศ. 2535

การประเมินสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ได้จากข้อมูลการชันสูตรโรคของห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ในประเทศรวม 21 แห่งพบว่า มีผู้ส่งหัวสัตว์ชนิดต่างๆ ไปตรวจรวมทั้งสิ้น 10,676 ตัวอย่าง เน่า ตรวจไม่ได้ 187 ตัวอย่าง เหลือตรวจได้เพียง 10,489 ตัวอย่าง พบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า 4,643 ตัวอย่าง หรือเท่ากับพบเชื้อ ร้อยละ 44.26 ภาคกลางตรวจได้ 4,632 ตัวอย่าง พบเชื้อ 1,845 ตัวอย่าง (ร้อยละ 39.7) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจได้ 2,861 ตัวอย่าง พบเชื้อ 1,389 ตัวอย่าง (ร้อยละ 48.5) ภาคเหนือตรวจได้ 1,644 ตัวอย่าง พบเชื้อ 715 ตัวอย่าง (ร้อยละ 43.5) และภาคใต้ ตรวจได้ 1,352 ตัวอย่าง พบเชื้อ 694 ตัวอย่าง (ร้อยละ 51.3)

ในจำนวนสัตว์ที่ส่งสั้ยที่ส่งไปตรวจพบว่าเป็นสุนัขมากที่สุดคือ ร้อยละ 90 (9,446 ตัวอย่าง) แมวอยู่ลำดับที่ 2 ร้อยละ 7.6 รองลงไปตามลำดับ ได้แก่ สัตว์แทะ หนู กระรอก กระแต พงพอน ร้อยละ 0.95 สัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ พวกรู โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ม้า ร้อยละ 0.87 ลิงค่าง ชะนี และสัตว์ป่วย ร้อยละ 0.47 เมื่อเทียบร้อยละในกลุ่มที่พบเชื้อด้วยกัน สุนัขก็ยังคงสูงที่สุดเหมือนเดิมคือ ร้อยละ 98 แมวรองลงมา ร้อยละ 3.27 โค ร้อยละ 0.88 สัตว์อื่นนอกนั้นพบเชื่อน้อยมาก

ฤดูกาลการเกิดโรคพบว่ามี การตรวจพบเชื้อสูง 2 ช่วงคือ ต้นปี (สูงสุดในเดือนมกราคม) แล้วค่อยๆลดลง และมาสูงขึ้นอีกเล็กน้อยในตอนกลางปี (กรกฎาคม) อีกครั้งหนึ่ง พื้นที่การเกิดโรคพบในภาคกลางสูงที่สุด ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาตามลำดับ เมื่อดูแนวโน้มของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ โดยดูจากจำนวนการตรวจพบเชื้อแล้วพบว่า มีตัวเลขเกือบครึ่งหนึ่งนี้อาจจะเนื่องจากการมีมาตรการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด